

การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุคเป็นความสุขแท้

Development of Quality of Life Based on Postmodern Paradigm

Philosophy for Having Genuine Happiness

ไชยเดช แก่นแก้ว¹ / กิรติ บุญเจือ²

Chaiyadej Kaenkaew / Kirti Bunchua

¹ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.) สาขาวิชาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Ph.D. Candidate, Philosophy and Ethics Program, Graduate School, Suansunandha Rajabhat University

² ศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Professor, Graduate School, Suansunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตจากปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุคที่นำไปสู่ความสุขแท้ ผลการวิจัยพบว่า มนุษย์ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักการตีความปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุคประกอบด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นสาระสำคัญของปรัชญากระบวนทรรศน์หลังนวยุค 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นวัฒนธรรมกระบวนทรรศน์หลังนวยุค 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตมีความสูงส่งคู่ควรตั้งเป็นศาสนากระบวนทรรศน์หลังนวยุค และ 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นความสุขแท้ตามสัญชาตญาณปัญญา ดังนั้น การวิธานกระบวนทรรศน์ปรัชญาหลังนวยุคทำให้มนุษย์ได้มีความสุขแท้ตามความเป็นจริงได้

คำสำคัญ: ความสุขแท้ตามความเป็นจริง, กระบวนทรรศน์ปรัชญาหลังนวยุค, คุณภาพชีวิต

Abstract

The objective of the study was to analyze development of quality of life based on the postmodern paradigms philosophy leading to the genuine happiness. The study results revealed that human beings had developed their quality of life based on the interpretation of the postmodern

paradigms philosophy with the following reasons: 1) Development of quality of life was the essence of the postmodern paradigms philosophy. 2) Development of quality of life was the culture of the postmodern paradigms philosophy. 3) Development of quality of life was as high as a postmodern paradigms religion. And 4) development of quality of life was the genuine happiness in line with the wisdom instincts. Because of these reasons, arrangement of the postmodern paradigms philosophy would make human beings truly happy according to reality.

Keywords: genuine happiness according to reality, postmodern paradigms philosophy, quality of life

บทนำ

มนุษย์โดยทั่วไปย่อมต้องการชีวิตที่มีความสุข ตามอุดมคติของชีวิต ปรัชญาได้นำการวิเคราะห์ความสุขไว้หลากหลาย เช่น ในปัจจุบันมั่นใจว่าถ้ามีเงินมากพอก็รับประกันความสุขเชิงสวัสดิภาพได้ (welfare) อันเป็นความสุขพื้นฐานตามสิทธิของความเป็นมนุษย์และเป็นฐานสำคัญของแนวคิดมนุษยนิยมที่แพร่หลายในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ปรัชญาชี้ว่าจะต้องพิจารณาความสุขนั้นให้ชัดเจน เนื่องจากความสุขนั้นมีทั้งความสุขแท้ (authentic happiness) และความสุขไม่แท้ (inauthentic happiness) ซึ่งยังคงเป็นปัญหาอภิปรัชญาที่ยังถกเถียงกันได้ ดังเช่นที่ Amartya Sen (1982) ได้ยกตัวอย่างถึงกรณีของภรรยาที่ถูกล้างสมองให้เชื่อว่าชีวิตที่ถูกจำกัดกั้นไว้ตามธรรมเนียมอินเดียเป็นชีวิตที่เหมาะสมแล้วสำหรับผู้หญิง ในเรื่อง "ภรรยาที่ไร้เกียรติและไร้ความกล้า" สตรีจึงควรมีความสุขกับชีวิตเช่นนั้นซึ่งกลายเป็นแนวคิดความพึงพอใจทั้งชีวิต (whole life satisfactionism) ที่สรุปได้ง่ายๆ ว่ามันเป็นชีวิตที่เป็นสุข และแนวคิดความสุขอารมย์นิยม (eudaimonism) ย่อมเสนอให้ภรรยามีความสุขกับคุณภาพชีวิตเช่นนั้น เพราะคุณภาพชีวิตในระดับสวัสดิภาพนั้นเป็นความสุขแท้ที่จับต้องได้ หากแต่ความพึงพอใจแท้ที่ถูกบีบจำกัดไว้นั้นย่อมนำไปสู่ปัญหาได้เมื่อถูกนำมาเทียบกับแนวคิดคตินิยม (hedonism) ทั้งนี้แนวคิดความสุขอารมย์นิยมย่อมยืนยันว่าการมีความสุขอย่างอัตโนมัติ (autonomously happy) ย่อมดีกว่าการที่จะไม่มีความสุขเลย (not to be happy at all) อีกทั้งยังมีคำสอนเรื่องความสุข-ความทุกข์ของพระพุทธศาสนาที่เน้นการจัดความทุกข์ด้วยหลักอริยสัจเป็นสำคัญ และมีการจำแนกความสุขเป็น โลกีย์สุข (worldly

happiness) และ โลกุตระสุข (transcendental happiness) ซึ่งคล้ายกันกับแนวคิดเรื่องความสุขแท้และความสุขไม่แท้ของกระแสปรัชญาตะวันตก

กิริติ บุญเจือ อธิบายว่า มนุษย์ทุกคนต้องการ “ความสุขแท้ ตามความเป็นจริง” เราไม่พอใจกับความสุขปลอม เราไม่พอใจกับความสุขแท้ในความฝัน หรือในความเพ้อฝัน แต่ต้องการความสุขแท้ตามความเป็นจริง เราจึงต้องรู้ว่าอะไรเป็นความสุขแท้ และปฏิบัติตนตามความเป็นจริงให้บรรลุถึงความสุขแท้ เราต้องรู้ทุกอย่างเกี่ยวกับความสุขและทุกข์ตามความเป็นจริงหรือตามสภาพธรรมชาติของแต่ละสิ่ง นั่นคือ รู้ทั้งธรรมชาตินอกตัวเรา และธรรมชาติในตัวเรา (Bunchua, 2008: 141)

กิริติ บุญเจือ (2013: 52) เสนอความสุขตามสัญชาตญาณ โดยมีแนวคิดทางอภิปรัชญาว่าสิ่งต่างๆ ทั้งหลายในโลกนี้ล้วนแต่มีสัญชาตญาณด้วยกันทั้งสิ้น บางสิ่งมีสัญชาตญาณเดียว แต่บางสิ่งมีถึง 4 สัญชาตญาณ ซึ่งก็คือมนุษย์ มนุษย์ประกอบด้วยสสารและแบบคน จึงมีหน้าที่ตามสัญชาตญาณปัญญา ซึ่งสามารถทำหน้าที่ของสัญชาตญาณที่ต่ำกว่าด้วย ดังนั้น จึงมองได้อีกทางหนึ่งว่ามนุษย์มี 4 สัญชาตญาณอยู่ในตัว คือ

- 1) สัญชาตญาณก้อนหิน (solid instinct)
- 2) สัญชาตญาณพืช (vegetarian instinct)
- 3) สัญชาตญาณอารักขาอิน (gene vigilant instinct)
- 4) สัญชาตญาณปัญญา (intellectual instinct)

ขณะใดทำตามสัญชาตญาณใดขณะนั้นก็มีความสุขตามระดับสัญชาตญาณนั้น ความสุขบางอย่างของมนุษย์จึงเป็นความสุขแท้ตามความเป็นจริงของสัญชาตญาณ 3 ระดับแรก แต่เฉพาะระดับสุดท้าย คือ ความสุขตามสัญชาตญาณปัญญาเท่านั้น จึงได้ความสุขแท้ตามความเป็นจริงของมนุษย์ผู้มีปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับคติ “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” มนุษย์ทำดี ได้ดีมีความสุข เพราะความสุขคือ การได้ทำตามสัญชาตญาณ (Happiness is satisfying the instinct)

ความสุขเป็นเงื่อนไขแรกของทุกสิ่งที่มีอยู่ เงื่อนไขนี้ทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะประพฤติดีในสัญชาตญาณปัญญามนุษย์ ทำให้อยาก (desire) สืบพันธุ์ในสัญชาตญาณอารักขาอิน ทำให้เกิดการหิวกระหายในการหาสิ่งยังชีพในสัญชาตญาณของพืช และทำให้เกิดความเกียจคร้านในสัญชาตญาณก้อนหิน ความสุขจึงมีหลายระดับลดหลั่นเป็นฐานันดร จากความสุขสงบของก้อนสสาร ความสุข

อรรถยไม่รู้จักของชีวิตพืช ความสุขอรรถยจบลงที่ความสุขอ้อมของชีวิตสัตว์ และความสุขพิพัฒนาคู่กับความสุขภูมิใจของปัญญา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพชีวิตจากกระบวนการที่นำไปสู่ความสุขแท้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจะได้แสดงรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องปรัชญาความสุข และปรัชญากระบวนการ 5

2. สรุปประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษาค้นคว้ากระบวนการที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความสุขแท้

4. วิเคราะห์และอธิบายเหตุผลให้เห็นแนวทางของการนำกระบวนการที่เหมาะสมดังกล่าวมาใช้เพื่อการตีความความสุขแท้ แล้วนำมาปรับใช้กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความสุขแท้

ผลการวิจัย

การที่มนุษย์ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญากระบวนการหลังนวยุคเป็นความสุขแท้ เมื่อตีความบนกระบวนการหลังนวยุคสายกลาง สามารถสรุปได้เป็น 4 ประเด็น คือ

1. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นสาระของปรัชญากระบวนการหลังนวยุค

กระบวนการหลังนวยุคสายกลางมีจุดเด่นที่การไม่ยึดมั่นในทฤษฎีตายตัว ความคิดใดเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วเกิดคุณให้ถือว่าจริง ถ้าเกิดโทษให้ถือว่าเท็จ และนำแนวทางทฤษฎีวิเคราะห์ เพื่อนำเสนอให้ยุติปัญหาความขัดแย้ง กระบวนการนี้มุ่งเป้าหมายเดียวกันคือ สันติภาพโลก และการอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทรต่อกันระหว่างมวลมนุษย์บนพื้นฐานแห่งการเคารพศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ เสนอให้มนุษย์หันมองดูตัวเองและสร้างเสริมภาพแท้จริง คือมีโอกาสเลือกและมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเป็นอิสระในทางความคิดว่าตัวเราสามารถเป็นตัวเองอย่างที่ใจปรารถนา เมื่อมีเสริมภาพ

แล้วย่อมต้องมาพร้อมกับความรับผิดชอบ มีรูปแบบดำเนินชีวิต เน้นคิดใหม่ทำใหม่ให้เกิดการพัฒนา และแสวงหาความรู้เพื่อแนวทางใหม่ในการดำเนินชีวิตที่ดี นั่นคือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยถือว่าเป็นสารัตถะของมนุษย์ เป็นอภิปรัชญาที่เป็นภาวะความเป็นจริงของมนุษย์ และเป็นคำตอบของเกณฑ์ความจริงในยุคนี้ และกระบวนการทัศน์หลังนวยุคสายกลางยังเน้นการปฏิบัติหรือการลงมือกระทำ โดยเน้นการนำความคิดให้ไปสู่การกระทำ การดำรงชีวิตที่ดีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคิดที่ดีและการกระทำที่เหมาะสม เน้นการได้เรียนรู้จากการลงมือทำ อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะอีกด้วย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประสบการณ์และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง กระแสหลังนวยุคสายกลางจึงพัฒนาขึ้น โดยเห็นว่ามนุษย์ควรลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นการมีหลักยึดเหนี่ยวแต่ไม่ยึดติด ปล่อยให้สมรรถนะคิดทำงาน ด้วยพลังสร้างสรรค์ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา ทุกขั้นตอนทำอย่างมีความสุขแท้ตามความเป็นจริง คือ พัฒนาคุณภาพชีวิตเรื่อยไป พัฒมาถึงขั้นใดก็จะสังเกตเห็นด้วยสัญชาตญาณว่าควรทำอะไรและอย่างไรต่อไป โดยไม่จำเป็นต้องมีคนบอก เขามีความสุขที่จะทำมัน เมื่อทำแล้วก็มีสุขและรู้ว่าทำอะไรต่อไปแล้วจะมีความสุขยิ่ง ๆ ขึ้น

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นวัฒนธรรมกระบวนการทัศน์หลังนวยุค

ในยุคโบราณ กลุ่มปัญญานิยม (Intellectualism) นำโดยซาคติส เฟลโทว์ และ แอริสทาเทิล ได้เป็นแกนสำคัญ ปรัชญากลุ่มนี้เห็นว่า ปัญญาหรือความรู้เป็นสิ่งที่ดีที่สุด สารัตถะสำคัญของมนุษย์คือ ปัญญาหรือความรู้ มนุษย์ผู้เข้าใจสาระของตนเองจะต้องทำให้ตนเองมีค่า มีความหมายเพิ่มขึ้นด้วยการเพิ่มปัญญาให้พอกพูนและเจริญงอกงามอยู่เสมอ เมื่อเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์อย่างแท้จริง มนุษย์ก็จะเข้าใจว่าควรทำอะไรในฐานะที่เป็นมนุษย์ และถ้ามนุษย์มีวิญญาณเป็นอิสระจากร่างกาย จะทำให้มนุษย์เข้าถึงโลกแห่งความจริง ดังนั้นมนุษย์ควรหลีกเลี่ยงหรือเกี่ยวข้องกับน้อยกับความสุขทางกาย เพราะไม่มีอะไรจะดีและมีค่าสำหรับมนุษย์ยิ่งไปกว่าการแสวงหาความรู้ เพื่อเพิ่มพูนปัญญาและใช้ปัญญาไตร่ตรองเพื่อแสวงหาหลักในการดำรงชีวิต เกิดความสุขในการประพฤติคุณธรรม มโนธรรมประจำใจ

แนวคิดนี้ได้กลายเป็นวัฒนธรรมทางความคิด ความเชื่อที่สืบทอดมาให้กลุ่มนักวิชาการ ชนชั้นสูงในยุคกลาง นวยุคและหลังนวยุค โดยมีแกนกลางอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยปัญญา มีความสากดในการใช้ปัญญาคิดเท่าที่สมรรถภาพคิดของมนุษย์กระทำได้เพื่อเรียนรู้และเข้าใจ และประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนากิจกรรมทางปัญญาเพื่อให้เกิดความรู้ยิ่งขึ้น และคุณภาพชีวิตก็ได้ถูกพัฒนาไปเป็นขั้นๆ อย่างต่อเนื่อง มีความแตกต่างกันไปตามวัฒนธรรมถิ่น แต่ก็มีความหลักร่วมกัน และเมื่อมนุษย์ใน

กระบวนการสนับหลังนวยุคสายกลางได้เน้นการย้อนอ่านใหม่ทั้งหมด โดยไม่ทิ้งสิ่งใดเลย ก็เท่ากับเป็นการเพิ่มกิจกรรมทางปัญญาแก่นุชยชาติ คนรุ่นใหม่จึงแสวงหาความรู้จากเอกสาร หลักฐาน สือหนังสือ ตำรา และช่องทางต่างๆ อย่างเต็มกำลัง เป็นกระแสที่ขยายไปในทุกๆ พื้นที่ เป็นวัฒนธรรมแกนหลักของสังคมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะทำอะไร หรือเกี่ยวข้องกับอะไรก็จะต้องเชื่อมโยงไปกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงเป็นคุณภาพของกระแสวัฒนธรรมนี้ เมื่อพิจารณาเช่นนี้ การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงเป็นวัฒนธรรมของกระบวนการสนับหลังนวยุคนั่นเอง

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นศาสนากระบวนการสนับหลังนวยุค

การพัฒนาคุณภาพชีวิตมีรากฐานอยู่ที่ปรัชญาปฏิบัตินิยมให้ความสำคัญอย่างมากต่อการปฏิบัติหรือการลงมือกระทำ โดยเน้นการนำความคิดให้ไปสู่การกระทำ การดำรงชีวิตที่ดีต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคิดที่ดีและการกระทำที่เหมาะสม เน้นการได้เรียนรู้จากการลงมือทำ (learning by doing) อีกทั้งยังเน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะอีกด้วย เพื่อให้มนุษย์ได้รับประสบการณ์และเรียนรู้จากการคิด การลงมือทำและการแก้ปัญหาด้วยตนเอง กระแสหลังนวยุคสายกลางจึงพัฒนาขึ้น โดยเห็นว่ามนุษย์ควรลงมือปฏิบัติจริง โดยเน้นการมีหลักยึดเหนี่ยวแต่ไม่ยึดติด ปล่อยให้สมรรถนะคิดทำงาน ด้วยพลังสร้างสรรค์ ปรับตัว ร่วมมือ และแสวงหา ทุกขั้นตอนทำอย่างมีความสุขแท้ตามความเป็นจริง คือ พัฒนาคุณภาพชีวิตเรื่อยไป พัฒนาถึงขั้นใดก็จะเล็งเห็นด้วยสัญชาตญาณว่าควรทำอะไรและอย่างไรต่อไป โดยไม่จำเป็นต้องมีคนบอก เขามีความสุขที่จะทำมัน เมื่อทำแล้วก็มีสุขและรู้ว่าทำอะไรต่อไปแล้วจะมีความสุขยิ่ง ๆ ขึ้น กระแสคิดนี้เข้ากันได้ดีกับคนที่ไม่นับถือศาสนา เพราะเขาสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้โดยไม่ต้องคิดถึงสวรรค์ เพราะหากมีสวรรค์ที่ไหนก็จะได้รับการต้อนรับอย่างดี สวรรค์ใดไม่ต้อนรับเขาก็ไม่เสียความรู้สึก เพราะใจของเขามีความสุขแท้อยู่แล้ว และสำหรับผู้ที่นับถือศาสนา ไม่ว่าจะศาสนาใด เขาย่อมจะนับถือศาสนาได้อย่างเต็มที่และประพฤติดีตามศาสนาได้อย่างมีความสุขสงบแท้ตามความเป็นจริง กระบวนการสนับหลังนวยุคพัฒนากรอบคิดของปรัชญาจริยะซึ่งมีอย่างหลากหลาย แต่เน้นการยอมรับฟังความแตกต่างและการแสวงหาความแตกต่าง การไม่ยึดมั่นถือมั่นและการส่งเสริมสันติภาพเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขของสังคมโลก กระบวนการสนับหลังที่ 5 เชื่อว่า ความสุขแท้มีได้ตามความเป็นจริง และความสุขของมนุษย์คือ มนุษย์ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไปได้เรื่อยๆ ไม่สิ้นสุด

การส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตนี้ เป็นความเชื่อและเหตุผลปฏิบัติของคณรุ่นใหม่ เป็นหลักการและข้อปฏิบัติที่ต้องรักษา ทำตาม การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงมีคุณค่าเท่ากับศาสนา และ

สามารถเรียกได้ว่าเป็นศาสนากระบวนทรรศน์หลังนวยุค แต่เป็นศาสนาที่ไม่เรียกร่องสมาชิก ไม่แก่งแย่งแข่งขันหรือเชื่อว่าตนเองถูกฝ่ายเดียว ฝ่ายอื่นผิดทั้งหมด การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงเป็นศาสนาที่แสวงหาความร่วมมือและพร้อมที่จะช่วยเหลือศาสนาอื่นในฐานะหลักการสำคัญในการดำรงตนตามหลักศาสนานั้นๆ อีกด้วย การประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาคุณภาพชีวิตก็จะเหมือนกับการใช้หลักธรรมคำสอน นั่นคือ สามารถปรับใช้ให้เหมาะกับตน คน งาน และองค์กร ไม่จำกัดว่าผู้ใดจะนำมาใช้ ทั้งไม่จำกัดโอกาส เวลา สถานที่ด้วย ซึ่งจะเน้นการบริหารตน บริหารคน บริหารงาน และบริหารองค์กร โดยนำเอาหลักปรัชญา หลักธรรมคำสอนของศาสนาต่างๆ และหลักวิชาการต่างๆ มาบูรณาการร่วมกันได้ ทำให้เกิดแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เปิดกว้างและหลากหลาย

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตจึงเป็นความเชื่อ เป็นคำตอบสุดท้าย เป็นความดีสูงสุดและมีความเป็นศาสนาสำหรับกระบวนทรรศน์หลังนวยุคสายกลางนั่นเอง

4. การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นความสุขแท้ตามสัญญาชาตญาณปัญญา

มนุษย์ในฐานะเป็นบุคคลมีปัญญาจึงมีสัญญาชาตญาณทั้ง 4 ที่แข่งขันกันทำหน้าที่เป็นผู้นำ และใช้สัญญาชาตญาณอื่นๆ เป็นผู้ตาม มนุษย์พึงใช้ปัญญาหาความสุขตามสัญญาชาตญาณปัญญาเพื่อแสดงความฉลาดแท้ของตน ยิ่งกว่านั้นพึงใช้ปัญญาให้ฉลาดขึ้นไปอีกคือ ใช้วิถิตุติให้เป็นโอกาส โดยหลอกล่อให้สัญญาชาตญาณระดับต่ำในตนคือ หลอกล่อสัญญาชาตญาณก้อนหินที่ขอรับบริการ โดยให้มันดูแลร่างกายให้ดูสดสวยงดงาม แต่ขณะเดียวกันมนุษย์ก็ได้มีความสุขตามสัญญาชาตญาณปัญญา หลอกล่อสัญญาชาตญาณพืชที่ขอบอกโภชนาหารใส่ตน โดยให้หาอาหารบำรุงร่างกายตนและแสวงหาประโยชน์ต่างๆ มาเตรียมพร้อมไว้สำหรับการแสวงหาขั้นสูงที่จะให้มนุษย์ได้ความสุขตามสัญญาชาตญาณปัญญาอย่างไม่อันต้อไป รวมถึงหลอกล่อสัญญาชาตญาณอารักขาอิน ให้ได้มีความสุขตามสัญญาชาตญาณของมันให้ต่อยอดของความรัก ความเป็นมิตร และการอยู่ร่วมกันคึกคักรื่นเริง อันจะทำให้มันบริการมนุษย์ได้ความสุขตามสัญญาชาตญาณปัญญา สัญญาชาตญาณระดับต่ำกว่าปัญญาทั้งสามล้วนแต่ระดมความเห็นแก่ตัว เพื่อความอยู่รอดของแต่ละตัวตนที่ใช้สัญญาชาตญาณอย่างยึดมั่นถือมั่น หากกระทบกระทั่งกันก็จะทำลายกันและกัน และถึงขั้นทำลายตัวตนของตนเองก็ได้ จึงถือเป็นปฏิบัติต่อคุณธรรมและความสุข

อภิปรายผล

มนุษย์ผู้มีสัญญาชาตญาณปัญญาระดับกระบวนทรรศน์หลังนวยุคจึงต้องย้อนอ่านใหม่เพื่อค้นหาวิถีทางมีความสุขจากการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักกระบวนทรรศน์ปรัชญาหลังนวยุคสายกลางให้

ได้ และต้องพยายามหาโอกาสแสดงตนว่าไม่เหมือนสัตว์เครื่องนุ่งห่มทั้งหลาย ไม่เหมือนแม่สัตว์ชั้นสูงที่มีรูปร่างทรวดทรงเหมือนกับคนแต่ไม่พัฒนาเป็น มนุษย์ ก็ สามารถฝันไม่เอาด้วยกับสัญชาตญาณที่ต่ำกว่า เช่น ฝันสัญชาตญาณก้อนหินที่มีความสุขกับการอยู่เฉย ๆ โดยการออกไปหาอาหาร เดินเล่น ฝันสัญชาตญาณพืชที่เน้นกอบโกยโดยแบ่งส่วนอาหารดีๆ ที่ตนอยากกินแก่บุตรภรรยา ฝันสัญชาตญาณอารักขาอินที่มุ่งถ่ายทอดอินให้มากที่สุด เป็นการเลือกคู่ที่ตนพึงใจและรักเฉพาะคู่ของตน ในขณะที่เดียวกันก็อาจฝันสัญชาตญาณปัญญาโดยตัดสินใจทำแปลกแหวกแนวไปจากคนอื่น ๆ ความสุขตามสัญชาตญาณระดับปัญญา เป็นความสุขจากการคิด การแก้ปัญหาและการแสวงหาความรู้ เพื่อฝันความสุขของสัญชาตญาณระดับต่ำของตนเอง และพร้อมที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ก้าวหน้า ลัทธิสำคัญยอมเป็นลัทธิพัฒนาการนิยม (progressivism) ผู้ที่ได้เรียนรู้แนวคิด วิธีคิดและนำแนวคิดวิธีคิดนั้นมาปฏิบัติให้เป็นวิถี (means) ไปสู่เป้าหมาย (end) กระบวนการนำไปใช้นั้นก็จะแยกแยะให้บุคคลนั้นเห็นความแตกต่างได้ชัดเจนว่า เขามีความสามารถในการมองเห็นคำถามต่าง ๆ ที่คนทั่วไปมองไม่เห็น วิจัยข้อดี ข้อเสีย และวิธานไปในการเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยปัญญา เขาก็จะพบความสุขแท้ตามความเป็นจริง

สรุปผล

การที่มนุษย์ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญากระบวนการตรรกะหลังนวยุคเป็นความสุขแท้หรือไม่ เมื่อทำการแลกเปลี่ยนเหตุผล พบว่า เหตุผลของฝ่ายตรงข้าม ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นปรัชญา ขึ้นกับแนวคิดลัทธิปรัชญาต่างๆ กันไป 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นวัฒนธรรม เป็นสัมพัทธ์ ทำให้เกิดการแสวงหาที่ไม่มีขอบเขต 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเสรีนิยมใหม่ เน้นมนุษยนิยม ยอมรับความแตกต่างหลากหลาย จึงไม่ควรแยกระดับความสุขเพราะจะเกิดการแตกแยกแตกต่างกัน 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตไม่เป็นความสุขแท้ เพราะความสุขแท้ไม่มีอยู่จริง มีแต่ในคำสอนของศาสนา ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหตุผลของฝ่ายตรงข้ามพอรับฟังได้แต่ก็มีจุดอ่อนสำคัญได้แก่ 1) ลัทธิปรัชญาต่างๆ ไม่ได้สนใจการพัฒนาคุณภาพชีวิตในฐานะอภิปรัชญา 2) วัฒนธรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นชุดของวัฒนธรรมที่หล่อมซ้อนทับกัน แม้เป็นสัมพัทธ์แต่ก็มีขอบเขต 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตมีหลายระดับ การแจกแจงจึงไม่ใช่การแบ่งแยกแตกต่าง 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นความสุขแท้บนความเป็นจริงปรัชญาและศาสนา ทั้งนี้ผู้วิจัยยังได้แสดงเหตุผลสนับสนุนคำตอบวิจัยที่ผู้วิจัยเชื่อว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญากระบวนการตรรกะหลังนวยุคเป็นความสุขแท้ ได้แก่ 1) การพัฒนา

คุณภาพชีวิตเป็นสาระสำคัญของปรัชญากระบวนการทรรศน์หลังนวยุค 2) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นวัฒนธรรมกระบวนการทรรศน์หลังนวยุค 3) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นศาสนากะบวนการทรรศน์หลังนวยุค และ 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นความสุขแท้ตามสัจจัตถญาณปัญญา ด้วยการวิจารณ์เหตุผลฝ่ายตรงข้ามและการแสดงเหตุผลสนับสนุนของผู้วิจัยแล้วนั้น ทำให้มั่นใจได้ว่า การที่มนุษย์ได้พัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญากระบวนการทรรศน์หลังนวยุคเป็นความสุขแท้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการจัดอบรมเยาวชนให้รู้จักปรัชญาความสุข และสัจจัตถญาณระดับต่างๆ เพื่อเป็นการพัฒนาปัญญาและจิตสำนึกควบคู่ไปกับการเรียนในหลักสูตรปกติ โดยเน้นปรัชญาและจริยศาสตร์หลังนวยุคสายกลางเป็นหลัก เพื่อฝึกให้เยาวชนได้มีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ ประเมินค่า และตัดสินใจดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามความสุขแท้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพในหัวข้อต่อไปนี้

- 1) ควรมีการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสุขของเยาวชนตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง”
- 2) ควรมีการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสุขของคนวัยทำงานตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง”
- 3) ควรมีการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาความสุขของผู้สูงอายุตามหลักปรัชญาหลังนวยุคสายกลาง”

เอกสารอ้างอิง

- กีรติ บุญเจือ. (2549). *อรรถปริวรรต คู่เวรคู่กรรม ปรัชญาหลังนวยุค*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2551). *คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล*. กรุงเทพฯ: เซน ปรีณัติง.
- _____. (2556). “ปัญหาและทางแก้เกี่ยวกับการอบรมคุณธรรมจริยธรรม (รวมศีลธรรม) ในประเทศไทย จากมุมมองของแซมมวล ฮันทิงตัน”. *วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม*, 5(1), หน้า 1-18.
- Bentham, J. (1984). *The Principle of Moral and Legislation*. New York: Hafner Publishing.
- John Stuart Mill, (1967). “Utilitarianism” in *Ethical theories: A Book of Readings*. ed. A. I. Melden. New Jersey: Prentice - Hall.
- Sen, A. (1982). *Poverty and Famines: An Essay on Entitlement and Deprivation*. New York: Clarendon

Translated Thai References

- Bunchua, K. (2006). *Atthapariwat, Star-crossed lovers, postmodern paradigms philosophy*. Bangkok: Chulalongkorn University. [in Thai]
- _____. (2008). *Ethics manual according to international academic principles*. Bangkok: Chain Printing. [in Thai]
- _____. (2013). Problems and solutions regarding moral training (inclusive morality) in Thailand from the perspective of Samuel Huntington. *Saengtham Academic Journal*, 5(1), pp. 1-18. [in Thai]

ผู้เขียน

นายไชยเดช แก่นแก้ว

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ค.) สาขาปรัชญาและจริยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

โทรศัพท์: 08-1485-9667 อีเมล: yotee000@hotmail.com

Author

Mr. Chaiyadej Kaenkaew

Ph.D. Candidate, Philosophy and Ethics Program, Graduate School,
Suansunandha Rajabhat University

Tel.: 08-1485-9667 E-mail: yotee000@hotmail.com